

УДК 657

Яремко А.О.

Київський національний торговельно-економічний університет

ПОЛІВЕКТОРНІСТЬ ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІНАНСОВОГО МЕНЕДЖМЕНТУ ТОРГОВЕЛЬНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Розглянуто та узагальнено підходи до налагодження інформаційно-аналітичного забезпечення фінансового менеджменту торговельних підприємств. За результатами дослідження визначено основні критерії та принципи формування інформаційно-аналітичного забезпечення фінансового менеджменту торговельних підприємств.

Ключові слова: інформаційно-аналітичне забезпечення, полівекторність, принципи, критерії, фінансовий менеджмент.

Yaremko A.

POLIVECTORS OF INFORMATION AND ANALYTICAL SUPPORT OF FINANCIAL MANAGEMENT OF TRADING COMPANIES

Considered and generalized approaches to debugging information and analytical support financial management of commercial enterprises. The study defined the basic criteria and principles of formation of information-analytical support financial management of commercial enterprises, trading companies.

Key words: information and analytical support, polivektors, principles, criteria, financial management.

Яремко А.А.

ПОЛИВЕКТОРНОСТЬ ИНФОРМАЦИОННО-АНАЛИТИЧЕСКОГО ОБЕСПЕЧЕНИЯ ФИНАНСОВОГО МЕНЕДЖМЕНТА ТОРГОВЫХ ПРЕДПРИЯТИЙ

Рассмотрены и обобщены подходы к построению системы информационно-аналитического обеспечения финансового менеджмента торговых предприятий. По результатам анализа определены основные критерии и принципы формирования информационно-аналитического обеспечения финансового менеджмента торговых предприятий.

Ключевые слова: информационно-аналитическое обеспечение, поливекторность, принципы, критерии, финансовый менеджмент.

Постановка проблеми у загальному вигляді і її зв'язок з важливими науковими та практичними завданнями. Світовий досвід практичної діяльності торговельних підприємств підтверджує визначальну роль їх фінансового менеджменту. Ефективне функціонування торговельного підприємства безпосередньо пов'язане з прийняттям та виконанням креативних управлінських рішень, гарантією для здійснення яких є якісна аналітична інформація. Збір, оброблення, систематизація та уніфікація інформації за певними критеріями відповідності, подання її у необхідному вигляді для прийняття управлінських рішень є основними етапами формування інформаційно-аналітичного забезпечення менеджменту торговельних підприємств.

Під час вирішення завдань менеджменту слід дотримуватись вимог щодо цільової скерованості дій та одночасного скорочення часу для прийняття відповідного рішення. В таких умовах набуває необхідності розробка форм оперативного представлення якісної та достовірної інформації. Вичерпна, неупереджена, своєчасна і зрозуміла інформація є запорукою прийняття оптимальних управлінських рішень, спрямованих на зменшення витрат фінансових ресурсів, зростання прибутку і ринкової вартості підприємства. Проте існує проблема надання недостатнього інформаційного забезпечення високої якості управлінських рішень з вищезгаданих причин. На даний час наявні розробки не містять достатнього регламентування щодо алгоритмізації процедури формування інформаційно-аналітичного забезпечення менеджменту торговельних підприємств. Насамперед виникає необхідність векторизації інформаційно-аналітичного забезпечення управління.

Аналіз останніх досліджень, у яких започатковано вирішення проблеми. На сьогоднішній день існує велика кількість теоретичних положень відносно організації інформаційно-аналітичного забезпечення – в працях багатьох вчених, серед яких Ш.М.Акаєв, В.С.Анфілатов, І.І.Бажин, Е.П.Голенищев, Ю.М.Горський, А.Н.Дешин, Е.Е.Степанова, Г.С.Тесленко, С.І. Яковенко та ін. Незважаючи на велику кількість праць і досліджень у цій сфері, основні критерії та принципи формування інформаційно-аналітичного забезпечення фінансового менеджменту торговельних підприємств визначено недостатньо.

Цілі статті. Метою дослідження є визначення полівекторності інформаційно-аналітичного забезпечення менеджменту торговельних підприємств.

Викладення основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Враховуючи сучасний стан та тенденції розвитку торговельного підприємництва,

посилення конкуренції під дією внутрішніх і зовнішніх факторів, високий ризик реалізації управлінських рішень цільового спрямування, слід будувати гнучку систему їх фінансового менеджменту.

Торгівля як найбільш динамічна галузь національної економіки, що забезпечує процеси обміну між суб'єктами господарювання, за своєю суттю належить до ринкової економіки і саме тому органічно сприймає як позитивні, так і негативні її сторони. Політична нестабільність, кризові явища мають суттєве відображення на стані розвитку торговельної галузі. Дані статистики дозволяють відмітити загальний додатний фінансовий результат у період стабільної економіки 2001–2007 рр. (196,0 – 211,1 млн грн), різкі коливання якого не дозволяють оцінити його динаміку як однозначно позитивну, а також тенденцію зростання кількості підприємств, що були прибутковими протягом 2001–2007 рр. Різкий зрив у кризовому 2008 р. (темپ приросту значення загального фінансового результату у 2008р. в порівнянні з 2007 р. склав -1997,6%) свідчить про неготовність роздрібною торгівлі до кризових випробовувань ринкової економіки (загальний фінансовий результат підприємств торгівлі у 2008р. склав -4428,0 млнгрн). При деякому зменшенні суми збитку, отриманого збитковими підприємствами, зростає їх питома вага у загальній кількості підприємств торгівлі (з 28,4% до 33,2%). Тенденція зменшення збитковості роздрібною торгівлі протягом 2009–2010рр. (на 40,8%) також не є підставою для позитивної оцінки ситуації, оскільки загальний фінансовий результат залишається від'ємним (-1750,7 млнгрн і -1037,2 млнгрн відповідно).

Забезпечити стійкість торговельних підприємств перед непередбачуваними труднощами, запобігти їм може гнучка ефективна система фінансового менеджменту, яка вчасно і точно реагуватиме на фактори впливу. В свою чергу, ефективність системи фінансового менеджменту забезпечить його якісне інформаційно-аналітичне забезпечення (інформаційна система). Від якості інформації, що використовується для прийняття управлінських рішень значною мірою залежить обсяг витрачання фінансових ресурсів, рівень прибутковості, ринкова вартість підприємства, та інші показники, які характеризують рівень добробуту власників і персоналу, темпи розвитку підприємства тощо, тим самим визначаючи місце торговельного підприємства на ринку.

Зважаючи на це, виникає необхідність в створенні якісно нової інформаційної системи. Як свідчить вітчизняний досвід, чітко регламентованих правил щодо формування інформаційно-аналітичної системи фінансового менеджменту не існує. Саме цим пояснюється існування проблеми недосконалості інформаційної системи, що неминуче

призводить до оманливого представлення реального стану торговельного підприємства і на основі цього, відповідно, прийняття неправильних управлінських рішень.

В зв'язку з цим, нами пропонується стандартизувати, універсалізувати основні вимоги щодо формування інформаційної системи фінансового менеджменту, тобто виникає необхідність полівекторності інформаційно-аналітичного забезпечення фінансового менеджменту торговельних підприємств. Полівекторність передбачає дотримання основних принципів формування інформаційної системи фінансового менеджменту та відповідність критеріям, які визначають її якість та цільове спрямування.

Для полівекторності інформаційно-аналітичного забезпечення властивими мають бути такі риси:

- обов'язковість (дотримання принципів і відповідність критеріям є не бажаним елементом організації інформаційно-аналітичного забезпечення, а обов'язковим, – лише в такому випадку гарантуватиметься якість подальших управлінських рішень. Проте обов'язковість регламентованої інформації за вимогами стандартів обліку, контролю, аудиту та регламентованого забезпечення функціонуючого менеджменту слід ув'язати з потребами та коректністю відповідних управлінських процедур. За експертними оцінками до 60% створених інформаційних ресурсів не використовуються на практичній діяльності і мають виключно архівну цінність. За таких обставин забезпечується економність збору та обробки інформації);

- системність (сукупність принципів і критеріїв, що обумовлюють полівекторність інформаційно-аналітичного забезпечення, є системою, – тобто мову про якість інформаційно-аналітичного забезпечення фінансового менеджменту можна вести тільки в тому випадку, коли мали місце дотримання всіх принципів і відповідність всім критеріям, а не лише частково);

- доказовість (принципи і критерії як складові елементи полівекторності інформаційного забезпечення повинні мати аргументи доказовості, – досягнення яких саме нових властивостей фінансового менеджменту забезпечить дотримання принципів та відповідність критеріям. Саме доказова база інформаційно-аналітичного забезпечення є найслабшою ланкою у прийнятті управлінських рішень. Одні і ті ж економічні процеси трактуються по-різному, а тому частіше ці рішення просто не виконуються. Оскарження у правових інститутах тих чи інших позицій є малоефективним. За результатами виявлених порушень фінансової дисципліни компенсація складає не більше 10%).

Якість інформаційного забезпечення гарантує дотримання основних принципів його формування, що є однією зі складових полівекторності інформаційно-аналітичного забезпечення. До них нами пропонується віднести принципи системності, комплексності, науковості, достовірності, доцільності, ефективності, пріоритетності, прозорості та принцип цільового спрямування, які представлено на рис. 1.

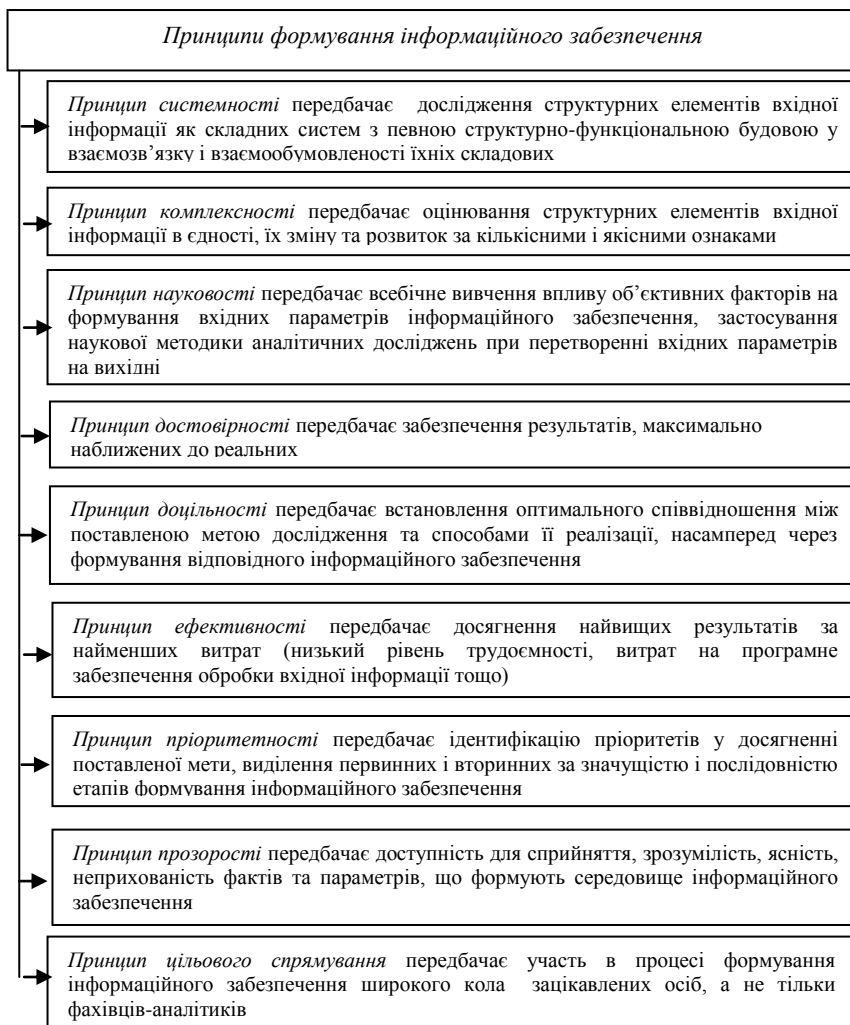

Рис. 1. Принципи формування інформаційно-аналітичного забезпечення фінансового менеджменту торговельних підприємств

Рис. 2. Критерії якості формування інформаційного забезпечення управління діяльністю торговельних підприємств

Система інформаційного забезпечення фінансового менеджменту являє собою безперервний і цілеспрямований відбір відповідних інформаційних показників, необхідних для здійснення аналізу, планування і підготовки ефективних управлінських рішень за всіма напрямками діяльності торговельного підприємства.

Інформаційна система фінансового менеджменту, скорегована з акцентом на полівекторність, призначена задовольняти не тільки управлінський персонал та власників торговельного підприємства, але

й інтереси широкого кола зовнішніх її користувачів.

Висока роль фінансової інформації в підготовці і прийнятті ефективних управлінських рішень зумовлює високі вимоги до її якості при формуванні інформаційної системи фінансового менеджменту, серед яких виділяють вимоги до її значущості, повноти, своєчасності, достовірності, зрозумілості, зіставленості, ефективності. Основні критерії якості формування інформаційного забезпечення управління діяльністю торговельних підприємств як структурний елемент полівекторності інформаційного забезпечення представлено на рис. 2.

Характеристика принципів формування інформаційно-аналітичного забезпечення та визначення критеріїв якості формування інформаційного забезпечення управління діяльністю торговельних підприємств підтверджують різноспрямованість його формування. В свою чергу, повне та своєчасне дотримання принципів формування та критеріїв якості інформаційно-аналітичного забезпечення, що обумовлюють його полівекторність, дозволить викристалізувати новий підхід до побудови якісно нової моделі інформаційно-аналітичного забезпечення фінансового менеджменту торговельного підприємства.

Висновки. Таким чином, проведене дослідження дозволяє зробити висновок, що полівекторність інформаційного забезпечення фінансового менеджменту торговельного підприємства дозволить системно підійти до формування необхідного обсягу інформації для оцінки фінансового стану підприємства. Побудова такої системи інформаційного забезпечення, ґрунтуючись на додержанні чітко визначених принципів та вимог, дасть можливість отримати несуперечливу, вичерпну, достовірну та якісну інформацію для прийняття ефективних управлінських рішень та підвищення рівня ефективності функціонування торговельного підприємства.

1. Бережной О. А. Інформаційно-аналітичне забезпечення прийняття ефективних управлінських рішень / О.А.Бережной // Актуальні проблеми економіки. – 2004. – №9. – С. 26—30.
2. Босак І. П. Інформаційне забезпечення управління підприємством: економічний аспект / І.П.Босак // Регіональна політика. – 2007. – №4. – С. 193–195.
3. Мних С. В. Фінансовий аналіз: навч. посібн. / С.В.Мних, Н.С.Барабаш. – К.: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2010. – 412с.
4. Шляга О. В. Аналіз компонентів процесу інформаційного забезпечення в контексті формування системи менеджменту організацій в Україні / О.В.Шляга// Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Проблеми економіки і управління. – 2007. – №579. – С. 627–632.